

Читалиште кроз време

Горан Траиловић
Градска библиотека Панчево
goran@biblioteka-pancevo.org.rs

Каг ја наишеш, ваља ће имаџи неки наслов, радни је назив овог уводника назначен тако у садржају броја и на белој страници прелома. И пожелео сам да задржимо тај наслов и ту белину. Да буде попут постера „Неприступачна презентација“ изложеног на овогодишњој IFLA-и. Текст на њему био је написан на Брајевом писму, а ауторке, Јелена Лешаја и Кристина Пасад, „представиле су како треба да изгледа презентација да би била приступачна особама са тешкоћама у читању“. За остале то је била само белина.

Конференцији у Вроцлаву смо посветили дужну пажњу у рубрици *Линк* из више разлога. Не најмање важан је тај да никада није било више библиотекара из Србије на IFLA-и. У извештају под заједничким насловом „Хиљаду километара за тридесет библиотекара“ објављујемо текстове десетак аутора из Србије и Хрватске о дешавањима на Конгресу и сесијама које су пратили. Не треба посебно истицати да смо успели да пренесемо само део атмосфере и активности са око 250 одржаних скупова у Вроцлаву (не рачунајући бројне претконференције у Пољској, Немачкој, Литванији, Норвешкој, Швајцарској, Словачкој и Румунији).

Највећи број библиотекара из Србије дошао је бесплатно на конференцију захваљујући пројекту Библиотекарског друштва *Библиоџекари на љушци: 1000 километара до 1000 идеја*, који је подржало Министарство културе и информисања РС (као и „мобилност“ аутора уводника). На путу до Вроцлава обишли су више библиотека у Словачкој, Чешкој и Пољској. О једној од њих, Шлеској библиотеци у Катовицама и њеним вредним колекцијама, пише Вероника Павловиц. Други текст у рубрици *Библиоџека*, „С ону страну стандардног тиска“, објављује, већ поменута, Јелена Лешаја из Хрватске књижнице за слијепе.

Необично је то што се уводне речи у књигама забележе тек пошто су књиге написане, дакле на крају. Попут овог уводника. Многи писци наслове дају по завршетку писања својих дела. Рубрика *Тема* је у ранијим бројевима била посвећена законодавном оквиру библиотекарства у Србији, школским библиотекарицама, професионалним удружењима, информационој писмености, односима с јавношћу, баштинским установама, култури и економији... Писали смо о књизи, култури и образовању у дигиталном добу, смислу читања у доба интернета, о библиотекама и издавачима. У овом броју говоримо о књижевности, писцима и библиотекама, о њиховом међусобном односу, о библиотеци као „радионици и инспирацији“, виђењу и стереотипима библиотекара у литератури, о „библиотекама у сопственој соби: ауторкама, јунакињама и књигама од Вирџиније Вулф до данас“.

Тема широка и изазовна, о којој су могли да пишу многи „људи од пера“. Показало се да, ако овој теми приђете са стручног, академског аспекта и желите да аргументовано разматрате дату проблематику, то баш и није тако једноставан задатак. Свесни ове

привидне заводљивости, пажљиво смо бирали потенцијалне сараднике. Неки су, ипак, одустали на самом почетку, други током писања, а овај књижевно-библиотекарско-теоријски триатлон успешно је савладало седам аутора у четири текста која објављујемо у *Теми*.

На самом крају часописа објављујемо прилог нашег новог сарадника и пријатеља Џона Спирса са Института за енглеске студије лондонског Универзитета. Он је власник Edward Everett Root Publishers Co. Ltd. и, како каже, са својих 76 година постао је, вероватно, „најстарији нови издавач на свету“ (ова издавачка кућа постоји тек три године). Али он је пре овога, још 1969. године, основао и водио Harvester Press Publishers у Брајтону и за 20 година објавио готово две хиљада награђиваних, запажених и вредних наслова. „Библиотеке су од животног значаја за локалну заједницу“, истиче, говорећи о својим дечачким искуствима и драгоцености сарадњи са библиотекама као дугогодишњи издавач стручне литературе.

„Друштво југословенских библиотекара и Библиотекарско друштво Србије: континуитет професионалног удруживања“ наслов је прилога Гордане Стокић Симончић. У сусрет јубилеју, седам деценија деловања Библиотекарског друштва Србије, она скреће пажњу јавности на „постојање професионалне асоцијације која јој је претходила, као и на могућност померања датума оснивања асоцијације за целе две деценије уназад“. О „Народним књижницама и читаоницама као облику јавног библиотекарства у Србији од 1918. до 1941. године“ пише Биљана Ђурашиновић. Посебну пажњу посвећује Шабачкој народној књижници и читаоници, која је била најбоље организована установа овог типа на територији Србије у то време.

У *Мрежи* објављујемо прилог о искуствима увођења иновација у Националној библиотеци Холандије, врских стручњака: Хилделис Балк-Пенингтон де Јонг, Елсбет Квант и Клеменса Недекера. Њихова пажња је усмерена на два примера из праксе: развој Делфер портала, који чини доступним 30 милиона страница дигитализованог наслеђа Холандије и развој Истраживачке лабораторије, која нуди домаћим и страним истраживачима платформу за експерименте. Овај занимљив и инспиративан текст који разматра „шта чини иновације успешним“ објављен је у престижном *IFLA Journal*, а превела га је Јелена Јовин.

У јубиларној 15. години, редакција *Читалишта* била је ангажована око припреме Научног скупа „Библиотека и идентитет“ у Панчеву. Окупили смо двадесетак врских стручњака који се баве истраживањима историје библиотека, архива и музеја у националним оквирима. Заинтересоване упућујемо на веб-страницу identitet.citaliste.com на којој могу наћи листу излагача и тема, њихове биографије, информације о пратећим програмима и промоцијама и друге текстуалне, аудио и видео прилоге са овог окупљања. На назначеној виртуелној адреси налази се и снимак промоције нашег новог издања *Библиотека кроз време*. У *Излоју* објављујемо приказ ове књиге једног од рецензента, проф. др Десанке Стаматовић, добитника прве Плакете *Читалишта* за изузетан допринос проучавању историје библиотекарства у Србији.

На крају слављеничке године сећамо се и свих уметника са којима смо сарађивали протеклих 15 година. На корицама часописа можете срести њихове бицикле, анђеле, главе, записе о ватри и ентропији, поруке издалека... Аријаднине нити, митове о Прометеју, линеарне конструкције, структуре увида и бескрајне просторе широм раширених руку. Још једном, хвала свим сарадницима, пријатељима, финансијерима и свима вама који пратите *Читалиште* у штампаном и виртуелном простору.